

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Įrodymų Rinkimas](#) > [Italy](#)

Įrodymų rinkimas

Italija

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Įrodinėjimo pareiga

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Įrodinėjimo pareiga reglamentuojama Civilinio kodekso 2697 straipsnyje nustatytais principais, pagal kuriuos: „Asmenys, ketinantys pasinaudoti teise teisme, pateikia ieškinį pagrindžiančių faktų įrodymus. Šalis, ginčijanti tų faktų pagrįstumą arba teigianti, kad teisė pasikeitė arba išnyko, pateikia tokį prieštaravimą pagrindžiančių faktų įrodymus.“

Todėl apskritai kiekvienas asmuo, norintis pasinaudoti konkrečiu ieškiniu, privalo pateikti šį ieškinį pagrindžiančių faktinių aplinkybių įrodymus. Pavyzdžiui, ieškovas, kuris prašo atlikti pagal sutartį mokėtino mokėjimą, privalo įrodyti sutarties buvimą, galiojimą ir pasibaigimą. Atsakovas, norintis paneigti mokėjimo faktą, savo pateiktame priešpriešiniame reikalavime privalo įrodyti aplinkybes keičiančius, joms kelią užkertančius ar jas panaikinančius faktus, pavyzdžiui, tai, kad mokėjimas jau atliktas, skola gražinta arba kad atsakovui turi būti gražinta didesnė skola.

Jeigu pareiškėjas negali pagrįsti savo reikalavimo, prašymas atmetamas, neatsižvelgiant į tai, ar atsakovas savo atsiliepime į ieškinį pateikia patvirtinamuosius įrodymus ar argumentus. Ta pati taisyklė taip pat taikoma atsakovui, kuris savo ruožtu pareiškia priešieškinį ieškovui (it. *domanda riconvenzionale*).

Civilinio kodekso 2698 straipsnyje nurodyta, kad negalioja joks susitarimas, kuriuo ketinama perkelti arba pakeisti prievolę įrodyti, susijusią su neperleidžiama teise, arba dėl kurio kiekviena šalis, įgyvendindama savo teises, gali patirti pernelyg didelių sunkumų.

Nepakankami įrodymai kenkia šalies – ieškovo ar atsakovo, kuris turi įrodyti arba paneigti faktines aplinkybes – bylai, nes laikoma, kad nepakankami įrodymai prilygsta įrodymų nebuvimui.

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Įrodinėjimo pareigos taisyklės netaikomos šiais atvejais:

- prezumpcijų atveju, t. y. kai teisė nustato tam tikrų faktų įrodomąją galią arba leidžia teismui padaryti išvadas dėl nežinomo fakto remiantis žinomu faktu (Civilinio kodekso 2727 straipsnis).

Prezumpcijos skirstomos į:

– teisinės prezumpcijos: įstatymu nustatytos prezumpcijos, kurias galima paneigti (*iuris tantum*), o tai reiškia, kad jas galima atmesti, jei pateikiami priešingi įrodymai, arba kurių negalima paneigti (*iuris et de iure*), o tai reiškia, kad jų negalima atmesti, jei teisme būtų pateikti priešingi įrodymai;

– paprastąsias prezumpcijas: paliekamos teismui atidžiai įvertinti savo nuožiūra, o tai reiškia, kad pripažinamos tik rimtos, tikslios ir nuoseklios prezumpcijos. Be to, faktinės aplinkybės, dėl kurių pagal įstatymą liudytojų

parodymai neleidžiami, negali būti pripažįstamos paprastosiomis prezumpcijomis (Civilinio kodekso 2729 straipsnis);

- visuotinai žinomi faktai (*fatti notori*), t. y. faktai, kurie yra visuotinai žinomi sprendimo priėmimo metu ir kurių negalima ginčyti (Civilinio proceso kodekso 115 straipsnis);
- neginčytinos arba nepripažintos faktinės aplinkybės, t. y. faktai, kuriuos nurodė abi šalys arba kuriuos pripažįsta (net netiesiogiai) šalis, kuri gali būti suinteresuota juos ginčyti, su sąlyga, kad ta šalis atvyko į teismą (Civilinio proceso kodekso 115 straipsnio 1 dalis).

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų juo pagrįsti savo sprendimą?

Teismo sprendimas patenkinti reikalavimą arba prieštaravimus dėl jo turi būti grindžiamas tik faktais, kurie yra visiškai įrodyti tiesiogiai arba remiantis prezumpcija. Civilinių bylų atveju teismas, remdamasis teisme pateiktais įrodymais, privalo konstatuoti, kad faktas yra labiau tikėtinas nei atvirkščiai.

Teismo sprendimas negali būti grindžiamas neįrodytais faktais, net jei jie yra tikėtini (Civilinio proceso kodekso 115 straipsnio 1 dalis).

2 Įrodymų rinkimas

2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?

Italijos teisės sistemoje įrodymų rinkimui taikomas Civilinio proceso kodekso 115 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas principas, pagal kurį bylos nagrinėjimo ribas nustato šalys (it. *principio dispositivo*): teismas savo sprendimą privalo pagrįsti šalių pateiktais įrodymais, „išskyrus įstatyme numatytus atvejus“.

Vis dėlto tam tikros šios taisyklės išimtys yra nustatytos toliau nurodytuose Civilinio proceso kodekso straipsniuose:

- 117 straipsnis: leidžiama neoficialiai apklausti šalis;
- 118 straipsnis: leidžiama nurodyti atlikti asmenų ir daiktų apžiūras;
- 61 ir 191 straipsniai: teismui leidžiama prašyti ekspertų išvadų;
- 257 straipsnis: teismui leidžiama pakviesti liudytoją, kurį paminėjo kitas liudytojas;
- 281ter straipsnis: bendrosios kompetencijos teismui (it. *tribunale*), kuriame bylą nagrinėja vienas teisėjas, leidžiama priimti nutartį dėl liudytojo parodymų paėmimo, jeigu šalys, nurodydamos faktines aplinkybes, paminėję asmenis, kurie, atrodo, turėtų būti susipažinę su faktinėmis aplinkybėmis.

Darbo ginčiuose kodeksu teisėjui suteikiama daugiau galių, visų pirma šiose srityse:

- 420 straipsnis: numatyta galimybė laisvai apklausti šalis bylos nagrinėjimo metu;
- 421 straipsnis: numatyta, kad teismas gali bet kuriuo metu savo iniciatyva priimti nutartį dėl bet kokios rūšies įrodymų priėmimo, išskyrus „lemiamą priesaiką“ (it. *giuramento decisorio*), net jeigu tokie įrodymai nenumatyti Civiliniame kodekse. Šia teise negalima pasinaudoti siekiant įrodyti faktines aplinkybes, kurių šalys nenurodė per įstatyme nustatytus terminus. Jei įrodymai pripažįstami *ex officio*, šalys turi teisę pateikti priešingus įrodymus.

473bis straipsnio 2 dalyje numatyta, kad bylose, susijusiose su asmenimis, nepilnamečiais ir šeimomis, teismas, laikydamasis rungimosi principo ir teisės į priešingus įrodymus, gali priimti nutartį dėl įrodymų, kurie neatitinka Civilinio kodekso priimtino ribų. Teismas gali įpareigoti atlikti tyrimus dėl turto, be kita ko, per policiją.

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Jeigu šalis prašo įrodyti faktines aplinkybes, kita šalis gali prašyti surinkti priešingus įrodymus, jei reikalavimai buvo pateikti per teisės aktuose nustatytus terminus. Teismas patenkins abu prašymus, jei pagrįstai mano, kad pateiktos faktinės aplinkybės bus svarbios priimant sprendimą.

Teismui priėmus įrodymus, jie nagrinėjami toliau.

Byla bus nagrinėjama surinkus įrodymus.

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

Teismas atmeta prašymą rinkti įrodymus, kai įrodymai pagal įstatymą būtų beverčiai arba nepriimtini (pavyzdžiui, jeigu ieškinys grindžiamas tik liudytojų parodymais dėl sutarties, kurią pagal įstatymą reikalaujama sudaryti raštu), arba kai prašyme nurodytos faktinės aplinkybės nebūtų svarbios priimant teismo sprendimą (pavyzdžiui, parodymai dėl fakto, nesusijusio su ginčo dalyku). Teismas taip pat gali atmesti daugybę įrodymų dėl faktinių aplinkybių, kurios jau yra pakankamai pagrįstos.

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Pagal Italijos teisę skiriami dokumentiniai ir nedokumentiniai įrodymai.

Dokumentinius įrodymus sudaro:

- vieši dokumentai (Civilinio kodekso 2699 ir paskesni straipsniai);
- asmeniniai dokumentai (Civilinio kodekso 2702 ir paskesni straipsniai);
- telegramos (Civilinio kodekso 2705 ir paskesni straipsniai);
- vidaus bylos ir įrašai (Civilinio kodekso 2707 straipsnis);
- įrašai įmonių buhalterinėje apskaitoje (Civilinio kodekso 2709 straipsnis);
- mechaniškai padarytos kopijos (Civilinio kodekso 2712 straipsnis);
- dokumentų ir sutarčių kopijos (Civilinio kodekso 2714 ir paskesni straipsniai).

Nedokumentinius įrodymus sudaro:

- liudytojų parodymai (Civilinio kodekso 2721 ir paskesni straipsniai);
- prisipažinimai (Civilinio kodekso 2730 ir paskesni straipsniai);
- pareiškimai prisiekus (Civilinio kodekso 2736 ir paskesni straipsniai);
- apžiūros (Civilinio kodekso 258 ir paskesni straipsniai).

Taip pat yra ekspertų ataskaitos, kuriose teismui pateikiamos trūkstamos techninės žinios.

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Liudytojų parodymus priima teismas (Civilinio proceso kodekso 245 straipsnis); teismo nutartyje reikalaujama, kad liudytojas atvyktų ir duotų parodymus, nurodant, kad, jeigu liudytojas neatvyktų, jam būtų taikomos prievartos priemonės ir bauda.

Teismas nustato įrodymų rinkimo vietą, laiką ir būdą. Suinteresuotosios šalies prašymu teismo pareigūnas įteikia šaukimą liudytojui. Liudytojas balsu perskaito įsipareigojimą sakyti tiesą ir tuomet jį apklausia teisėjas; šalys tiesiogiai liudytojo apklausti negali.

Liudytojus ekspertus skiria teismas, kuris užduoda jiems klausimus ir pakviečia juos atvykti į teismo posėdį ir pateikia priesaika patvirtintą pareiškimą. Neseniai buvo numatyta galimybė liudytojams ekspertams siųsti skaitmeniniu būdu pasirašytą priesaika patvirtintą pareiškimą, taip išvengiant būtinybės dalyvauti teismo posėdyje (Civilinio proceso kodekso 193 straipsnis).

Paprastai liudytojai ekspertai parengia rašytinę ataskaitą, tačiau teismas taip pat gali nurodyti jiems atvykti į bylos nagrinėjimo posėdį ir jie gali būti apklausiami žodžiu (Civilinio proceso kodekso 195 straipsnis).

Rašytiniai įrodymai tampa sudedamąja bylos dalimi iš karto, kai jie pridedami prie šalies bylos medžiagos pirmajame posėdyje arba vėliau, atsižvelgiant į įstatyme nustatytus terminus.

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Italijoje daromas skirtumas tarp įrodymų, kuriuos teismas gali laisvai įvertinti, ir teisinių įrodymų. Teisiniai įrodymai yra viršesni už bet kokią kitą įrodymų formą. Teisiniai įrodymai apima viešus dokumentus, priesaika patvirtintus pareiškimus ir prisipažinimus.

Vieši dokumentai (Civilinio kodekso 2699 ir paskesni straipsniai) – tai dokumentai, parengti notaro (it. *notaio*) arba kito valstybės pareigūno, įgalioto patvirtinti jų viešą statusą dokumento parengimo vietoje, su reikiama formalumais. Vieši dokumentai turi visapusišką įrodomąją galią, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad jie yra neteisingi. Jei šie dokumentai neužginčijami, jie yra absoliutus ir besąlyginis įrodymas to, kad valstybės pareigūnas patvirtina juos parengęs asmeniškai arba dalyvavęs juos rengiant. Tačiau teismas turi laisvai įvertinti šalių pareiškimų viešuose dokumentuose teisingumą (t. y. kitais įrodymais negalima įrodyti, kad pareiškimas nebuvo padarytas, tačiau galima įrodyti, kad jo turinys yra klaidingas).

1. Prisipažinimas (Civilinio kodekso 2730 straipsnis) – tai vienos šalies pareiškimas, kuriuo patvirtinama, kad faktai yra nepalankūs pačiai šaliai ir yra palankūs kitai šaliai.

Priesaika (Civilinio kodekso 2736 straipsnis) – tai šalies priesaika dėl fakto tikrumo. Priesaika gali būti duodama kitos šalies prašymu, siekiant daryti įtaką sprendimui, arba teismo prašymu, kai faktas įrodomas tik iš dalies arba kai negalima kitaip nustatyti daikto ekonominės vertės. Praktiškai ja naudojama labai retai.

2. Be to, nepaneigiamos prezumpcijos (it. *presunzioni iuris et de iure*) (Civilinio kodekso 2727 straipsnis) yra dar veiksmingesnės, nes negalima pateikti šias prezumpcijas paneigiančių įrodymų.

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

Pagal įstatymą reikalaujama, kad tam tikros faktinės aplinkybės būtų įrodytos tik konkrečiomis įrodymų formomis, vienas atvejais reikalaujama, kad tai būtų vieši dokumentai, o kitais – rašytiniai dokumentai, kurie gali būti vieši arba privatūs.

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Liudytojai privalo duoti parodymus, o atsisakius duoti parodymus, davus melagingus parodymus arba nuslėpus parodymus gali atsirasti baudžiamosios pasekmės (Baudžiamojo kodekso 372 straipsnis), nebent įstatyme nustatyta kitaip. Kai kurie asmenys atleidžiami nuo pareigos duoti parodymus ir turi galimybę jų neduoti.

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Baudžiamojo proceso kodekse nustatytais atvejais, nuoroda į kuriuos pateikiama Civilinio proceso kodekse, t. y. atvejais, kai fiziniai asmenys gali atsisakyti duoti parodymus dėl to, kad privalo laikytis profesinės, oficialios arba valstybinės paslapties išsaugojimo pareigos.

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Pagal Civilinio proceso kodekso 256 straipsnį apie liudytoją, kuris atvyksta į teismą, tačiau be pateisinamos priežasties atsisako liudyti arba dėl kurio kyla pagrįstas įtarimas, kad jis duoda neteisingus parodymus arba juos nuslepia, teismas praneš prokurorui persiųsdamas teismo posėdžio protokolo kopiją.

Be to, jeigu liudytojas neatvyksta, pagal Civilinio proceso kodekso 255 straipsnį teismui suteikiami įgaliojimai įpareigoti policiją priverstinai atvesdinti liudytoją į teismą ir skirti baudą.

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gaunami įrodymai?

Asmenys, kurie yra asmeniškai suinteresuoti faktinėmis bylos aplinkybėmis, negali duoti parodymų, net jei jie oficialiai nedalyvavo procese kaip šalis (Civilinio proceso kodekso 246 straipsnis).

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalys apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Apklaudamas liudytojus, teisėjas užduoda tiesioginius klausimus, susijusius su reikšmingomis faktinėmis bylos aplinkybėmis, ir bet kokius kitus klausimus dėl tų pačių faktinių aplinkybių, kuriuos apklausos metu prašo užduoti šalių advokatai.

Civilinio proceso kodekse galimybė naudotis vaizdo konferencija nėra aiškiai nustatyta, tačiau tai nereiškia, kad draudžiama naudotis vaizdo konferencija. Civilinio proceso kodekso 202 straipsnyje nustatyta, kad kai ikiteisminio tyrimo teisėjas nurodo surinkti įrodymus, jis „nustato šių įrodymų rinkimo laiką, vietą ir priemones“.

Neseniai Italijos teisėje nustatyta galimybė tam tikromis sąlygomis rengti teismo posėdžius nuotoliniu audiovizualiniu ryšiu (Civilinio proceso kodekso 127bis straipsnis). Italijos civiliniame procese teisėjas gali nurodyti surengti teismo posėdį nuotoliniu garso ir vaizdo ryšiu, kuriame dalyvauja tik gynėjas, šalis, prokuratūra ir pagalbiniai teismo nariai. Tačiau jei liudytojus reikia apklausti, jie privalo asmeniškai atvykti į teismą.

Užsienio bylose, kai užsienio teismas turi teisę tiesiogiai rinkti įrodymus, tas teismas gali apklausti liudytoją vaizdo konferencijos būdu, jei tai numatyta to teismo procesinėje teisėje. Jei įrodymus renka Italijos teismas, liudytojas privalo asmeniškai atvykti į teismą, nes pagal Italijos teisę neleidžiama duoti parodymų vaizdo konferencijos būdu. Jei leidžiama, prašantysis užsienio teismas gali dalyvauti renkant įrodymus, be kita ko, vaizdo konferencijos būdu.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Teismas visiškai neatsižvelgia į įrodymus, kurie nebuvo oficialiai pateikti ir priimti.

Civilinėse bylose neteisėtai gauti dokumentai paprastai priimami, išskyrus atvejus, kai yra teisinių nuostatų, kuriose numatyta kitaip. Nusikalstamą veiką padariusios šalies baudžiamoji atsakomybė gauti dokumentą lieka nepakitusi.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Bet kokie šalies pateikti pareiškimai, kurie yra jai palankūs, nelaikomi įrodymais. Tačiau oficialios apklausos metu padarytas prisipažinimas (atitinkamai turintis neigiamą konotaciją) bus laikomas neigiamais įrodymais, naudojamais prieš prisipažinimą padariusią šalį. Pareiškimai, kurie yra nepalankūs juos pateikusiai šaliai, taip pat svarbūs, kai jie pateikiami ne byloje, pavyzdžiui, laišku.

4 Ar ši valstybė narė pagal Reglamento dėl įrodymų rinkimo 2 straipsnio 1 dalį nurodė kitas institucijas, kompetentingas rinkti įrodymus teismo proceso civilinėse ar komercinėse bylose tikslais pagal šį reglamentą? Jei taip, kokiose bylose jos yra kompetentingos rinkti įrodymus? Ar jos gali prašyti tik surinkti įrodymus, ar taip pat padėti rinkti įrodymus remiantis kitos valstybės narės prašymu? Taip pat žr. pranešimą pagal Reglamento dėl įrodymų rinkimo 2 straipsnio 1 dalį

Italija nepripažįsta jokios kitos institucijos už teismo ribų.

■ Paskutinis naujinimas: 05/01/2026

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.